

POLSKA
bez barier

Przewodnik

STANISŁAW FRANCUZ – geograf, fotograf, filmowiec, wykładowca i ekspert d/s turystyki, instruktor przewodnictwa i ochrony przyrody PTTK. Autor licznych przewodników po Polsce dla osób niepełnosprawnych. Twórca i realizator wydawnictw multimedialnych na CD i DVD, serwisów WWW, folderów i książek o tematyce turystycznej. Przewodnik turystyczny po Dolnym Śląsku, Przewodnik Sudecki. Pilot wycieczek turystycznych. Doktorant na Wydziale Pedagogiki DSW we Wrocławiu. Na filmowaniu, fotografii i podróżach w kraju i zagranicą spędza średnio 2/3 roku.

MARTA FRANCUZ – studentka V roku Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Pilotka wycieczek turystycznych. Autorka wielu opracowań promocyjnych dla Dolnego Śląska, Wielkopolski i Lubuskiego oraz Polski. Korektor tekstów do folderów i publikacji turystycznych m.in. Zima na Dolnym Śląsku, Dolny Śląsk dla dzieci i młodzieży, Atrakcje Dolnego Śląska i Dolny Śląsk z lotu ptaka, Wielkopolska bez barier, Pasjonatka gór, żagli, szymbowców, uczy dzieci gry na pianinie. Nie potrafi się nudzić – „Po co tracić czas, gdy mogę poznać świat i ludzi?”

MARCIN FRANCUZ – student Politechniki Wrocławskiej - Mechanika i Budowa Maszyn specjalność Inżynieria Lotnicza. Fotograf i filmowiec, wolontariusz w stowarzyszeniu PROGRES. W firmie Interior Multimedia i Wydawnictwa autor zdjęć, filmów (z lotu ptaka) i tekstów do opracowań, wydawnictw książkowych, filmowych, multimedialnych z zakresu turystyki i promocji regionów Polski. Żeglarz, motorowodnik, pasjonat turystyki, motocykli i gry na gitarze.

WIKTOR FRANCUZ – uczeń VI LO we Wrocławiu, wolontariusz, pasjonat wycieczek turystycznych i przyrody. Siermię jachtowy i motorowodnik. Z aparatem fotograficznym w rękach już od 10 roku życia. Autor wielu zdjęć do wydawnictw w firmie INTERIOR. Współautor fotografii i filmów do przewodnika turystycznego pt. „Dolny Śląsk – otwarty dla każdego – 100 tras turystycznych dla osób niepełnosprawnych”. Województwo Wielkopolskie bez barier 70 tras... Asystent w reportażach filmowych i transmisjach TVONLINE.

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich
PROGRES

55-120 Oborniki Śląskie, ul. Dworcowa 44/4
www.progres.media.pl

Projekt współfinansowany ze środków PFRON

ISBN 978-83-930088-5-8

www.bezbarier.turystyka.pl, www.bezbarier.info.pl

POLSKA bez barier

Przewodnik

POLSKA
bez barier

500 tras turystycznych
dla osób niepełnosprawnych

Przewodnik

POLSKA *bez barier*

**500 tras turystycznych
dla osób niepełnosprawnych**

**Stanisław Francuz, Marta Francuz,
Wiktor Francuz, Marcin Francuz**

W przewodniku zaprezentowano trasy o trzech stopniach trudności¹:

- * (jedna gwiazdka) trasa łatwa, nizinna, bez większych przeszkód, dostępna w 100% dla wózkowiczów;
- ** (dwie gwiazdki) trasa o pewnym stopniu trudności, niewielkie podjazdy, długość do 7 km, utrudnienia w postaci nierówności na drodze lub trasy wodne;
- *** (trzy gwiazdki) trasa trudna, długa lub powyżej 7 km, o sporej ilości podjazdów (różne przeszkody na trasie, często wymagane wsparcie wózkowicza przez osoby trzecie), w tym trasy kajakowe, wodne wielodniowe.

¹ gwiazdki są podane zarówno w spisie treści przy tytule trasy, jak i przy tytule opisu trasy.

Projekt współfinansowany ze środków PFRON.

Przedstawione treści wyrażają poglądy realizatora projektu i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska PFRON.

Autorzy: *Stanisław Francuz, Marta Francuz, Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Konsultacje wersji dla niewidomych: *Patryk Miś*

Na okładce: *Agata Rocznik*

Projekt i opracowanie graficzne: *Andrzej Duliba*

Wykonanie map: *Aleksandra Domeradźka, Andrzej Duliba, Robert Lachmann*

Foto: *Stanisław Francuz, Marcin Francuz, Wiktor Francuz, Marta Francuz,*

Andrzej Kopystyński, Anna Kopystyńska, Andrzej Duliba, Mirosław Karasiuk,

Cezary Kopczyński, Bartłomiej Karwacki, Piotr Żyła, Robert Lachmann,

Waldemar Brygier, Andrzej Wilk.

Recenzja: *Joanna Szczepankiewicz-Battek*

Korekta merytoryczna: *Marta Francuz, Grażyna Francuz, Wiktor Francuz,*

Edward Kaszuba, Joanna Szczepankiewicz-Battek, Marek Battek, Katarzyna Rebizant

Weryfikacja techniczna: *Andrzej Kopystyński, Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Obsługa informatyczna: *Andrzej Kopystyński*

Współpraca merytoryczna: LOTUR, WOT Poznań, PLOT Poznań, PROT Rzeszów

DTP: INTERIOR Multimedia i Wydawnictwa

Wydanie I, Wrocław 2016

© Copyright by:

Wydawca: INTERIOR Multimedia i Wydawnictwa

Stanisław Francuz, ul. Stabłowicka 72, 54-058 Wrocław,

www.interior.net.pl, www.tourist.net.pl

na zlecenie

Stowarzyszenia Inicjatyw Obywatelskich PROGRES

www.progres.media.pl

ISBN: 978-83-930088-5-8

Druk: Stolgraf oddział Świdnica, ul. M. Konopnickiej 13,

58-100 Świdnica, tel. 74 853 69 97, www.stolgraf.pl

Szanowni Państwo!

Pod względem turystycznym Polska jest jednym z najatrakcyjniejszych regionów w Europie. Wyjątkowe atuty sprawiają, że przybywa tu wielu gości z kraju i zagranicy. Wśród nich są również osoby z niepełnosprawnością. Starając się zaspokajać także ich potrzeby i oczekiwania, oddajemy do Państwa dyspozycji przewodnik pt. Polska bez barier - 500 tras turystycznych dla osób niepełnosprawnych. Poprzez to wielonarzędziowe wydawnictwo chcemy zaprosić Państwa do skorzystania z bogatej i różnorodnej oferty turystycznej, jaką ma nasz kraj. Wierzymy, że przewodnik ułatwi wszystkim gościom planowanie pobytu, pomoże uzyskać dostęp do niezbędnych informacji, a także przyczyni się do włączenia jak największej grupy osób z niepełnosprawnością do aktywnego uczestnictwa w turystyce.

Mamy ogromną nadzieję, że pobyt będzie dla Państwa na tyle ciekawy i inspirujący, że powrócicie tu jeszcze nie raz. Do zobaczenia na pozbawionych barier polskich szlakach turystycznych!

Z wyrazami szacunku

*Stanisław Francuz, Marta Francuz,
Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Polska położona jest w Europie Środkowej między Morzem Bałtyckim na północy a Sudetami i Karpatami na południu, w przeważającej części w dorzeczu Wisły i Odry.

Charakteryzuje się zmienną rzeźbą terenu – góry przeplatają się z nizinami i pojezierzami, klimat alpejski z takim, w którym dojrzewa winorośl. Ukryte górskie wodospady, rzeki oraz bagna są domem dla licznych ptactwa wodnego. To kraina dzięki wcióż przyrody licznych borów, jezior i rozwijającej się pośród niej cywilizacji. Liczne miasta takie jak Kalisz, Gniezno, Poznań, Kraków, Wrocław, Gdańsk, Szczecin szczycą się ponad tysiącletnią tradycją.

Polska to kraj o bogatym dziedzictwie kulturowym i historycznym a jednocześnie młody duchem licznych uczelni wyższych zasilanych przez młodzież z kraju i zza granicy.

Polska to kolebka kultury, znana na skalę międzynarodową z festiwali muzycznych, filmowych, teatralnych i wielu wydarzeń sportowych: (Wratislavia Cantans, Teatry Uliczne, Festiwal Chopinowski, Sopot Festival, Festiwal w Opolu).

Poszczególne krainy Polski mają swój odrębny, niepowtarzalny charakter, składają się nań zabytki, kulinaria, folklor, ciekawe imprezy kulturalne i sportowe.

Polska może poszczycić się bogactwem zamków, pałaców, klasztorów i kościołów. Takie ikon jak Malbork, Książ, Czochoa, Lubiąż, Krzeszów przyciągają co roku rzesze turystów.

Zabytki i miasta wpisane na listę UNESCO takie jak Kraków, Zamość, Toruń, Wieliczka, Kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze, Warszawa oraz genialna Hala Stulecia zaprojektowana przez Maxa Berga we Wrocławiu, to gwarancja doświadczeń kulturowych i historycznych na najwyższym poziomie.

Dzieje Polski to także liczne związki z Niemcami, Austrią, Rosją, Litwą i Ukrainą oraz osiedlającymi się tu przez stulecia Żydami. W krajobrazie pozostały do dziś cerkwie, kościoły, meczety i synagogi.

Polska to kraina, która obfituje w wiele mrocznych legend i tajemnic, a podziemia, kopalnie, lochy i fortyfikacje pełne są szyfrów i zagadek czekających na swych odkrywców. Ziemia tu obfituje w liczne minerały oraz źródła mające dobroczynny wpływ na nasze zdrowie. Turystów i gości przyciągają uzdrowiska sudeckie i karpackie, w centralnej Polsce i nad Bałtykiem. Powietrze przesycone jest zapachem borów sosnowych, kwitnących wiosną rzepaków, akacji oraz lip. Pięknie jest tu o każdej porze roku – od zimy tatrzańskie poprzez pełną barw bukowych lasów jesień nad przełomem Dunajca. Na Wasze przybycie czekają liczne parki narodowe i krajobrazowe. Od gór przez wyżyny i pojezierza, aż do Bałtyku.

Na szczególną uwagę zasługują przedziwne grupy skalne w Sudetach: Szczeliniec Wielki, Błędné Skały i Szlak Skalnych Grzybów w Górach Stołowych.

Tysiące ścieżek górskich, przytulnych schronisk i znakomicie przygotowana baza turystyczna czekają na wędrowców. Znajdą tu coś dla siebie nawet najbardziej wymagający. W górach królują sporty zimowe, ale można uprawiać tu również, rafting, wspinaczkę, przeprawy przez mosty linowe, loty widokowe na parolotni i szybowcu. Niziny i pojezierza zaś kuszą licznymi szlakami rowerowymi, jazdą konną, kajakami oraz żeglarstwem.

Poszukującym kontaktu z naturą Polska oferuje agro oraz ekoturystykę. Malownicze, spokojne, otoczone nieskazitelną naturą gospodarstwa wiejskie są idealnym miejscem na odzyskanie sił witalnych, oderwanie się od codziennej gonitwy, wyciszenie oraz relaks. Zapraszamy do Polski bez barier!

ZPM

Zachodniopomorskie
str. 736-775

POM

Pomorskie
str. 480-531

W-M

Warmińsko-mazurskie
str. 612-651

K-P

Kujawsko-pomorskie
str. 100-139

PDL

Podlaskie
str. 446-479

LBU

Lubuskie
str. 182-219

WLP

Wielkopolskie
str. 652-735

MAZ

Mazowieckie
str. 304-365

ŁDZ

Łódzkie
str. 220-253

LBL

Lubelskie
str. 140-181

DŚL

Dolnośląskie
str. 10-99

OPO

Opolskie
str. 366-403

ŚL

Śląskie
str. 532-583

ŚW

Świętokrzyskie
str. 584-611

PKR

Podkarpackie
str. 404-445

MŁP

Małopolskie
str. 254-303

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

MŁP

WOJEWÓDZTWO

MAŁOPOLSKIE

Województwo małopolskie położone jest w południowej części Polski. Zajmuje ono fragment Wyżyny Małopolskiej i Karpat Zachodnich. Naturalną granicą między górami a niziną jest dolina Wisły, wiodąca z zachodu na wschód. Małopolskie od wschodu sąsiaduje z województwem podkarpackim, od zachodu z województwem śląskim, od północy z województwem świętokrzyskim a od południa z granicą państwa Republiki Słowackiej. Województwo położone jest na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych. Wiodą przez nie istotne szlaki linii kolejowych i dróg krajowych z północy na południe (S7) i ze wschodu na zachód (A4). Za linią Wisły rozpościera się jurajska Wyżyna Krakowska – Częstochowska. Stolicą województwa i zarazem siedzibą jego władz administracyjnych jest Kraków. Małopolska leży w strefie umiarkowanej, a najbardziej sprzyjająca turystom i mieszkańcom pogoda przypada na miesiące maj, czerwiec, sierpień i wrzesień. Ze względu na swe położenie, obfitujące w obiekty przyrodnicze i zróżnicowane ukształtowanie terenu, województwo jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w kraju. Jedną z anomalii jest zimny wiatr wiejący od Babiej Góry znany jako orawiak. Występuje również wiatr gwałtowny, ciepły, zwany hałnym.

Małopolska słynie z różnorodności kulturowej. Wytworzyła się tu ona ze względu na historię i tradycję województwa. Na przestrzeni stuleci żyli tu Polacy, Łemkowie i Żydzi.

Przenikanie się kultur i tradycji jest widoczne w kulturze, strojach i architekturze.

Poskreślają to spektakularne festiwale etniczne, spośród których wymienić można Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie czy łemkowską Watrę w Zdyni. Niesamowicie malowniczy korowód wielkanocnych palm spotkać można na ulicach Lipnicy Murowanej w niedzielę poprzedzającą Wielkanoc. Boże Narodzenie poprzedza z początkiem grudnia na Krakowskim Rynku konkurs szopek.

Małopolska jest województwem dynamicznie się rozwijającym. Na terenie małopolskiego znajdują się cztery okręgi przemysłowe:

są to okręg Krakowski, Jaworzno-Chrzanowski, Karpacki oraz Tarnowski.

Małopolskie może poszczycić się pięknymi górkimi krajobrazami Tatr, Beskidów i Pienin. Rzadkie zwierzęta jak niedźwiedzie czy świstaki oraz niezwykle bogaty zasób roślin, np. kosodrzewina, limba i liczne lasy wpłynęły na utworzenie parków krajobrazowych i narodowych. W małopolskim znajduje się sześć parków narodowych, które chronią unikatowe zasoby naturalne. Są to Park Babiogórski, Magurski, Pieniński, Gorczański, Ojcowski oraz Tatrzański. Ciekawostką województwa małopolskiego jest jedyna polska pustynia, leżąca na zachód od Olkusza, między miejscowościami Będów, Chęcho i Klucze zwana Będowska. W Tatrach i na Podhalu królują zimne sporty aktywne (narciarstwo zjazdowe, biegowe i skoki narciarskie). Znajduje się tu wiele szlaków pieszych i rowerowych. Spośród zabytków małopolskiego aż 8 zostało wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Zaliczają się do nich Kazimierz, Stare Miasto w Krakowie, Kopalnia Soli w Wieliczce, Obóz Koncentracyjny Auschwitz-Birkenau, Zespół architektoniczno-parkowy w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz drewniane kościołki w Dębinie, Lipnicy Murowanej i Sękowej oraz w Binarowej. Szlak Architektury Drewnianej obejmuje w małopolskim kościołki, dwory, stare chaty i cerkwie.

Kraków to swoista wizytówka województwa małopolskiego. Jest dawną stolicą Polski i miastem, w którym byli koronowani, rezydowali, a później zostali pochowani królowie Polski. Wzgórze wawelskie wraz z zamkiem królewskim stanowi narodową dumę, zaś o świadectwie potęgi kraju i jego dawnych władców świadczą gromadzone od wieków dzieła sztuki. Głównymi atrakcjami miasta są Kościół Mariacki wraz z ołtarzem stworzonym przez Wita Stwosza w późnym średniowieczu, zbiory Muzeum Czartoryskich czy Muzeum Historycznego Miasta Krakowa z jego wieloma oddziałami. Atrakcją są muzea, Fabryka Schindlera i podziemia pod Rynkiem Głównym.

Kraków

MIASTO

KRAKÓW

Kraków to miasto położone w południowej Polsce nad Wisłą na obszarze Bramy Krakowskiej, Niecki Nidziańskiej i Pogórza Zachodnio-beskidzkiego u zbiegu Kotliny Oświęcimskiej, Kotliny Sandomierskiej i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Miasto było stolicą Polski do 1795 r. i miastem koronacyjnym oraz nekropolią królów Polski. Od 1000 r. Kraków nieprzerwanie był stolicą diecezji krakowskiej, a od 1925 r. archidiecezji i metropolii krakowskiej. Miasto pełni funkcję centrum administracyjnego, kulturalnego, edukacyjnego, naukowego, gospodarczego, usługowego i turystycznego.

Położenie Krakowa sprawia, że jest on bazą dla wycieczek w polskie góry, czy wypadów na Jurę Krakowsko-Częstochowską.

Wykopaliska archeologiczne dowodzą, że wzgórze wawelskie było zamieszkałe już w epoce kamienia łupanego. Przypuszczalnie z VII w. pochodzą kopce Krakusa i Wandy, legendarnych władców osady zamieszkałej w tym czasie przez słowiańskie plemiona Wiślan.

Pierwszą udokumentowaną wzmiankę o Krakowie można znaleźć w relacji kordobańskiego kupca Ibrahima-Ibn-Jakuba z 965 r. Wspomina on w niej, o bogatym grodzie leżącym na skrzyżowaniu szlaków handlowych, otoczonym lasami.

W okresie przedpiastowskim między 876 r. a 879 r. książę wielkomorawski Światopełk zajął Małopolskę, a po 955 r. książę Bolesław Okrutny wprowadził rządy czeskie. W X w. Kraków wcielono do państwa polskiego.

Na wzgórzu Wawelskim istniał gród, a poniżej podgrodzie umocnione drewnianym częstokołem i obronnym wałem. W X i XI w. powstały pierwsze budowle murowane – zamek i romańskie kościoły: katedra i bazylika romańska oraz kościół św. Feliksa i Adaukta. W 1000 r. w Krakowie utworzono biskupstwo. Od 1150 r. przy kościele zamkowym działała szkoła katedralna – najlepsza polska uczelnia przed założeniem uniwersytetu. W skarbcu katedralnym przechowywano insygnia władzy: koronę i berło Bolesława Śmiałego.

W 1142 r. biskup Robert konsekrował tzw. drugą katedrę wawelską, powstałą na miejscu zburzonego kościoła romańskiego. W 1138 r. krakowski zamek nabrał większego znaczenia, pozostając zgodnie z testamentem Bolesława Krzywoustego siedzibą senioratu i niejako stolicą Polski. Zniszczone po najeździe Tatarów w 1241 r. budowle zostały zastąpione przez nowe, gotyckie. Lokacja miasta na prawie magdeburkim w 1257 r. wyznaczyła nowy układ urbanistyczny z centralnie położonym rynkiem i regularną szachownicą rozchodzących się od rynku ulic. W XIII w. utworzono nowy system umocnień z murami obronnymi, basztami strzelniczymi i ufortyfikowanymi bramami wjazdowymi. 20 stycznia 1320 r. w Krakowie odbyła się pierwsza koronacja – Władysława Łokietka i jego żony Jadwigi a w kolejnych stuleciach 35 innych koronacji.

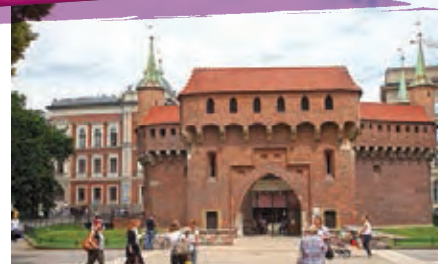
Dla miasta niezwykle istotne okazały się rządy Kazimierza Wielkiego, mecenasa sztuki i protektora nauk. Król założył dwa nowe mia-

MIASTO

KRAKÓW

sta: Kazimierz i Kleparz, związane ściśle z Krakowem. Nowy, gotycki blask zyskały kościoły Franciszkanów i Dominikanów. Trwała budowa kościoła Mariackiego, kościołów Bożego Ciała i św. Katarzyny na Kazimierzu, przebudowa katedry i zamku na Wawelu, średniowiecznej hali targowej – Sukiennic, ratusza miejskiego i innych budowli użyteczności publicznej. W 1364 r. Kazimierz Wielki powołał Akademię Krakowską, która dała początek Uniwersytetowi Jagiellońskiemu.

Wielki książę litewski Władysław Jagiełło, koronowany na króla Polski w 1386 r., zapoczątkował największą dynastię polską rządzącą krajem przez ponad 200 lat. Kraków stał się stolicą monarchii obejmującej rdzenie polskie ziemie i wielkie obszary litewsko-ruskie. Dwór królewski odgrywał istotną rolę w kształtowaniu życia kulturalnego i artystycznego. Z Włoch, Niemiec i innych państw przybywali wybitni humaniści, naukowcy i artyści. W roku 1477 z Norymbergii przybył Wit Stwosz, aby na zlecenie mieszczan wyrzeźbić wielki ołtarz do kościoła Mariackiego. Po kolejnej przebudowie w latach 1499-1536, zamek na Wawelu stał się perłą renesansowej architektury, a kaplica Zygmuntowska – najpiękniejszą kaplicą grobową w Polsce. Zamek, ozdobiony kolekcją flandryjskich arrasów, godnie pełnił rolę rezydencji władcy nowoczesnego i silnego państwa.

Pod koniec XVI w. stolicę przeniesiono do Warszawy. Kraków stracił wówczas swoje dotychczasowe znaczenie zachowując jedynie reprezentacyjną rolę miejsca koronacji i pogrzebów królewskich.

W połowie XVII w. czarna ospa zdziesiątkowała mieszkańców miasta. Ocenia się, że zmarło ponad 20 000 osób. Niedługo później wojska szwedzkie zniszczyły i zrabowały Kazimierz, Kleparz, przedmieścia i Stare Miasto. Kraków stał się prowincjonalnym ośrodkiem drobnego handlu i rzemiosła. Artystyczny mecenat sprawował jedynie Kościół. Odbudowane ze zniszczeń kościoły i klasztory otrzymały nową, barokową szatę. Największym architektonicznym osiągnięciem tego czasu jest kościół św. Anny, wzniesiony zgodnie z projektem Tylmana z Gameren, z dekoracją stiukową Baltazara Fontany.

W 1702 r. miasto ponownie zajęły i spustoszyły wojska szwedzkie. Spłonął zamek na Wawelu. Armia pruska i rosyjska dopełniły dzieła zniszczenia.

Po pierwszym rozbiórce Polski w 1772 r. południową część Małopolski zajęły wojska austriackie. W dniu 24 marca 1794 r., Tadeusz Kościuszko złożył uroczystą przysięgą na Rynku Głównym w Krakowie i od tego dnia rozpoczęła się insurekcja kościuszkowska. Ostatecznie traktat rozbiorowy z 1795 r. przyznał miasto Austriakom.

W 1807 r. miasto włączono do Księstwa Warszawskiego a po upadku Napoleona otrzymało ono status wolnego miasta. Na miejscu zburzonych murów obronnych utworzono planty. Po upadku powstania listopadowego, Kraków jako jedyne miasto dawnego Księstwa Warszawskiego zachował autonomię. W 1846 r. znalazł się ponownie w granicach państwa austriackiego. W tym czasie Kraków stał się symbolem i centrum polskości i duchową stolicą kraju. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. Kraków stał się ważnym ośrodkiem administracji i sztuki. Dynamicznie zaczął rozwijać się przemysł.

II wojna światowa, chociaż nie zniszczyła zabytkowej architektury, poczyniła ogromne spustoszenia – przede wszystkim w sferze nauki, kultury i gospodarki.

6 listopada 1939 r. wywieziono do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i najwybitniejszych przedstawicieli elity intelektualnej miasta. W sposób symboliczny Niemcy rozprawili się z polskością w Krakowie niszcząc trzy ważne dla historii i kultury miasta i kraju pomniki – pomnik Grunwaldzki na pl. Matejki, pomnik Adama Mickiewicza na Rynku Głównym oraz pomnik Tadeusza Kościuszki na wzgórzu Wawelskim. Po wojnie zmieniła się uprzywilejowana dotąd pozycja Krakowa. Intencją komunistycznych władz było ograniczenie roli inteligencji. Wyrazem tych dążeń była budowa Nowej Huty i napływ do Krakowa rzeszy robotników. Stało się jednak tak, że to właśnie środowiska artystyczne i naukowe dziś kształtują charakter blisko 800-tysięcznego już miasta i stanowią jeden z jego największych atutów.

KRAKÓW – STARE MIASTO

MŁP 1A ok. 2,2 km *

Trasa spacerowa:

Ul. św. Anny – parking przy plantach (kolegiata św. Anny, Collegium Medicum) – ul. Jagiellońska (Collegium Maius) – Rynek Główny (sukiennice, wieża ratuszowa, kościół św. Wojciecha, pałac Zbaraskich, kościół Mariacki, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, pomnik Adama Mickiewicza, liczne kamienie) – ul. Sienna – Mały Rynek – pl. Mariacki – ul. Floriańska (Jama Michalika, Brama Floriańska) – ul. Pijarska (galeria, arsenał, Muzeum Czartoryskich) – ul. Sławkowska – ul. św. Marka (kościół św. Marka Ewangelisty) – ul. Reformacka (kościół św. Kazimierza) – pl. Szczepański (kamienica Szotayskich) – ul. Jagiellońska (Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej) – ul. św. Anny

Warto zobaczyć:

- kolegiatę św. Anny z ok. 1407 r. fundacji króla Władysława Jagiełły, kościół akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Collegium Maius,
- romański kościół św. Wojciecha z XI/XII w., przebudowany w okresie baroku,
- gotycki kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny – mariacki z okresu XIII, XIV w., XVI i XVII w. stalle, płyty nagrobne, kaplice, ołtarz Wita Stwosza, 82 m wieża wyższa i 69 m wieża niższa,
- Rynek Główny wytyczony na prawie magdeburskim w 1257 r.,
- gotycką wieżę ratuszową z XIV w. o wysokości 70 m,
- renesansowe Sukiennice z 1559 r.,
- pałac Zbaraskich,
- pomnik Adama Mickiewicza z 1898 r.,
- Muzeum Historyczne Miasta Krakowa,
- płytę upamiętniającą insurekcję kościuszkowską,
- płytę upamiętniającą hołd pruski z 1525 r.,
 - rzeźbę Igora Mitoraja,

Informacja:

Punkt Informacji Miejskiej InfoKraków Kraków****, Kraków, 31-018, św. Jana 2, tel. 12 421 77 87, www.krakow.pl

KRAKÓW – PO PLANTACH KRAKOWSKICH

ok. 2,4 km * **MŁP 1B**

Trasa spacerowa:

Ul. św. Anny – parking przy plantach (kolegiata św. Anny) – ul. Podwale – ul. J. Dunajewskiego (kościół św. Kazimierza) – ul. Basztowa (Brama Floriańska, Barbakan Krakowski) – ul. Szpitalna (teatr im. J. Słowackiego, Dom pod Krzyżem) – pl. św. Ducha (kościół św. Krzyża) – ul. Westerplatte (Akademia Muzyczna, klasztor Dominikanek) – ul. Dominikańska (klasztor Dominikanów) – pl. Wszystkich Świętych (Urząd Miasta, klasztor i bazylika Franciszkanów św. Franciszka z Asyżu) – ul. Franciszkańska (okno papieskie) – ul. Straszewskiego (pomnik M. Kopernika, UJ) – ul. św. Anny

Warto zobaczyć:

- barokowy kościół św. Kazimierza Królewicza z lat 1666-72,
- kamienną Bramę Floriańską z ok. 1300 r., wysokości 34,5 m, bramę zdobi rokokowa płaskorzeźba św. Floriana, była główną spośród siedmiu bram wiodących do miasta, usytuowanych w linii murów obronnych zwana Porta Gloriam, czyli Bramą Chwały, otwierała Drogę Królewską (Via Regia),
- gotycki barbakan z lat 1498-99, budowa zlecona przez króla Jana Olbrachta, zwany Krakowskim Rondlem,
- eklektyczno-neobarokowy teatr im. J. Słowackiego z lat 1891-1893,
- Dom pod Krzyżem z 1474 r.,
- klasztor Dominikanek,
- klasztor Dominikanów,
- klasztor i bazylikę Franciszkanów św. Franciszka z Asyżu.

Informacja:

Punkt Informacji Miejskiej InfoKraków Kraków****, Kraków, 31-018, św. Jana 2, tel. 12 421 77 87, www.krakow.pl

KRAKÓW – WAWEL

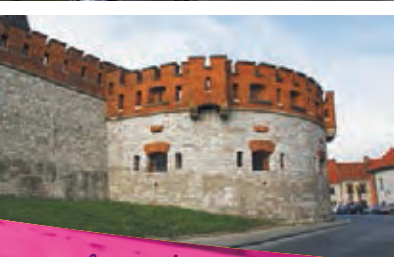
MŁP 1C ok. 1,5 km **

Trasa spacerowa:

Jako kontynuacja trasy MŁP1A lub MŁP1B z Rynku Głównego – ul. Grodzka (kościół św. Andrzeja, kościół ewangelicko-augsburski św. Marcina, Collegium Iuridicum, kościół pw. św. Idziego) – ul. Podzamcze – wejście na Wawel przez Bramę Herbową – powrót – ul. Podzamcze – ul. Grodzka – rynek – ul. św. Anny (parking)

Wawel to wapienne wzgórze w centrum Krakowa, nad Wisłą, z zespołem monumentalnych zabytków o wyjątkowych walorach historycznych i artystycznych. To niezwykle sanktuarium określa tożsamość Polaków, jest ich symbolem narodowym i kulturowym. Wawel był siedzibą polskich władców, ich nekropolią i miejscem gdzie kształtowała się historia Polski.

Warto zobaczyć:

- kościół św. Andrzeja,
- kościół ewangelicko-augsburski św. Marcina,
- Collegium Iuridicum,
- kościół pw. św. Idziego,
- pałac Królewski (Wieżę Jordanka, Wieżę Duńską, Kurzą Stopkę, Wieżę Zygmunta III, Wieżę Sobieskiego),
- budynek dawnych kuchni królewskich,
- kościół katedralny pw. św. Wacława i św. Stanisława
- wیکarówkę,
- dawny dom Rorantystów i Misjonarzy, Muzeum Katedralne,
- dom po seminarium duchownym,
- budynek administracji Wawelu,
- gmach dawnego szpitala,
- Bramę Wazów,
- Basteję i pomnik T. Kościuszki,
- Bramę Herbową,
- Kaponiery Austriackie,
- Basztę Złodziejską,
- Basztę Sandomierską,
- Bramę Bernardyńską,
- mur obronny z basztami: Tęczyńską, Szlachecką, Kobięcą, Senatorską,
- Smoczą Jamę,
- relikty: kościoła św. Michała, kościoła św. Jerzego, Domu Borka.

Informacja:

Punkt Informacji na Wawelu, 31-001 Kraków, Wawel 5, 12 422 51 55 wew. 219

KRAKÓW – NA KAZIMIERZU

ok. 3,8 km ** **MŁP 1D**

Trasa spacerowa:

Kontynuacja trasy MŁP1C – ul. Grodzka (Wawel) – ul. Bernardyńska – ul. Stradomska – ul. Krakowska – ul. Beera Meiselsa – ul. Paulińska – ul. Skateczna – ul. Krakowska – ul. Trynitarzka – ul. Bonifraterska – pl. Wolnica – ul. św. Wawrzyńca – ul. Dajwór – pl. Żydowski – ul. Szeroka – ul. Lewkowa – ul. Ciemna – ul. Jakuba – ul. Izaaka – ul. Estery – pl. Nowy – ul. Miodowa – ul. Krakowska – ul. Stradomska – ul. Grodzka

Krakowski Kazimierz jest miejscem ukształtowanym przez wielowiekowe sąsiedztwo chrześcijańsko-żydowskie.

Wydarzenia:

– Festiwal Kultury Żydowskiej.

Informacja:

Punkt Informacji Miejskiej InfoKraków Kraków***, Kraków, 31-056, Józefa 7, tel. 12 354 27 28

NAD WISŁĄ

ok. 1,6 km ** **MŁP 1E**

Trasa spacerowa:

Ul. Powiśle (parking) – bulwar Czerwieńskiego (Wawel, Smocza Jama, Smok Wawelski) – ul. Smocza (pomnik Psa Dżoka) – ul. Dietla – most Grunwaldzki – bulwar Poleski (Mangha. Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej) – ul. M. Konopnickiej – most Dębnicki – bulwar Czerwieńskiego (pomnik Polski Walczącej)

Warto zobaczyć:

- Smoczą Jamę,
- Smoka Wawelskiego,
- Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej,
- widok na Wawel nad Wisłą.

Informacja:

Punkt Informacji Miejskiej InfoKraków Kraków****, Powiśle 11, 31-101 Kraków, tel. 12 421 77 87, www.krakow.pl

BOCHNIA MIASTO SOLI

MŁP 2A ok. 2,7 km **

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, pomnik Kazimierza Wielkiego, muzeum) – pl. św. Kingi (bazylika św. Mikołaja) – ul. Bernardyńska – ul. Czackiego (muzeum motyli) – ul. Oracka – ul. Campi (kopalnia soli Bochnia) – powrót ul. Campi – ul. Świętokrzyska – ul. Krakowska – ul. Różana

Bochnia położona jest nad rzeką Rabą, w dolinie potoku Babica, na granicy Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Pierwsza wzmianka o Bochni w źródłach pisanych pochodzi z 1198 r.

Warto zobaczyć:

- układ urbanistyczny,
- bazylikę kolegiacką pw. św. Mikołaja z XV w.,
- drewnianą dzwonnice z XVI w.,
- dawny klasztor dominikanów z poł. XVII i XVIII w., ob. muzeum im. prof. Stanisława Fischera,
- pomnik króla Kazimierza Wielkiego,
- wózki solne (miejsca dawnych szybów),
- kaplicę „Na Murowance” pw. MB Anielskiej z 1854 r.,
- zespół salinarny (żupa solna) z XVI-XIX w.,
- liczne domy z XIX w.,
- kościół św. Pawła Apostoła z 1981-85 r.,
- Muzeum Motyli Arthropoda.

Informacja:

Punkt Informacji Turystycznej w Bochni**, ul. Solna 2, 32-700 Bochnia, tel. 14 615 36 36, www.bochnia.eu

KOPALNIA BOCHNIA

ok. 0,4 km ** **MŁP 2B**

Wydobycie soli w okolicach Bochni to historia sięgająca 3,5 tys lat p.n.e. Sól pozyskiwano przez odparowanie soli z solanki. Studnie solankowe

stały się zalążkiem wydobycia soli metodami górniczymi. Początki bocheńskiej kopalni jako zakładu wydobywczego sięgają roku 1248. Będąc przedsiębiorstwem królewskim, kopalnia przynosiła olbrzymie dochody. W 1368 r. Król Kazimierz Wielki wydał dokument zwany Statutem Żupnym. Określał on zasady organizacyjne i prawne rządzące sprzedażą soli.

Dziś kopalnia staje się nowoczesnym centrum łączącym tradycję z nowoczesnością. Odwiedzający kopalnię goście zwiedzają trasę turystyczną i trasę historyczną. Bocheńska kopalnia posiada podziemną przeprawę łodziami. Drewniane łodzie pływające po zalanej solanką morze są zarejestrowane w Polskim Rejestrze Statków. Jedną z atrakcji jest przejazd podziemną kolejką oraz zjazd najdłuższą 140 m zjeżdżalnią, łączącą 2 poziomy kopalni. Szczególną atrakcją bocheńskiej kopalni jest Ekspozycja Multimedialna, dzięki której turyści poznają historię wydobycia soli, trud górniczej pracy a także historię Polski.

Warto zobaczyć:

- park archeologiczny Osada VI Oracze.

Wydarzenia:

- Turniej Judo,
- Bieg Sztafetowy,
- Ogólnopolskie Zawody Strzeleckie,
- Turniej Jiu Jitsu,
- Ogólnopolskie Zawody Modeli Swobodnie Latających.

Informacja:

Uzdrowisko Kopalnia Soli Bochnia Sp. z o.o., Park Archeologiczny Osada VI Oracze, ul. Campi 15, 32-700 Bochnia, tel. 14 615 36 36

NOWY WIŚNICZ

MŁP 2C ok. 2 km ***

Trasa spacerowa:

Ul. Kazimierza Wielkiego – rynek (parking, ratusz) – ul. Lipnicka – ul. Kościelna (kościół pw. Wniebowzięcia NMP) – ul. J. Kilińskiego – ul. Zamkowa (Muzeum Ziemi Wiśnickiej) – ul. S. Lubomirskiego (zamek Kmitów i Lubomirskich) – powrót tą samą drogą

Nowy Wiśnicz położony jest na Pogórzu Wiśnickim przy drodze wojewódzkiej nr 965 z Bochni do Limanowej, ok. 8 km od Bochni.

W XII w. Nowy Wiśnicz był notowany jako wieś klasztorna. W XIV w. był własnością Kmitów, a następnie Lubomirskich. Prawa miejskie otrzymał w 1616 r. za sprawą Stanisława Lubomirskiego.

Warto zobaczyć:

- układ urbanistyczny miasta,
- zespół kościoła pw. Wniebowzięcia NMP z 1620 r.,
- drewnianą kapliczkę św. Jana Nepomucena z 2 poł. XVIII w., przy drodze do zamku,
- zespół klasztorny karmelitów z 1 poł. XVII w., obecnie więzienie,
- ruinę kościoła pw. św. Józefa,
- fortyfikacje bastionowe,
- cmentarz żydowski,
- zespół zamkowy z XVI w., zamek, fortyfikacje bastionowe,
- ratusz miejski,
- dom z XVIII/XIX, Rynek 13,
- dom z XVII, Rynek 20,
- dom Macieja Trapoli z XVII w.

Informacja:

Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu, ul. Zamkowa 13, 32-720 Nowy Wiśnicz, tel. 14 685 09 46, www.nowywisnicz.pl, Zamek w Wiśniczu, tel. 14 612 85 89, www.zamekwisnicz.pl

BRZESKO – RYNEK BROWAR

ok. 0,5 km * **MŁP 3A**

Trasa spacerowa:

Rynek (pomnik św. Floriana, liczne kamienice, fontanna, pomnik kozy) – ul. F. Chopina (kościół NMP Matki Kościoła i św. Jakuba Apostoła) – rynek

Warto zobaczyć:

- kościół NMP Matki Kościoła i św. Jakuba Apostoła z lat 1529-1543,
- zespół urbanistyczno-architektoniczny browaru w Okocimiu, założony w 1845 r. i rozbudowywany aż do lat 30-tych XX w.,
- rynek w Brzesku,
- neogotycki ratusz z 1909 r.,
- pałac Goetza,
- cmentarz żydowski, kirkut,
- pomnik św. Floriana z 1731 r.,

Urząd Miejski w Brzesku, ul. Głowackiego 51, 32-800 Brzesko tel. 14 686 26 00

Informacja:

CHRZANÓW

ok. 1 km * **MŁP 4A**

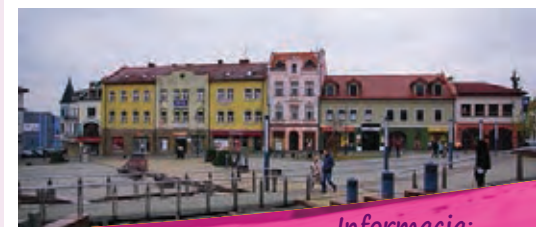
Trasa spacerowa:

Ul. 29 Listopada (parking) – rynek – ul. A. Mickiewicza (kościół św. Mikołaja, muzeum im. Ireny i Mieczysława Mazarakich) – park miejski – al. Henryka (Dom Urbańczyka, sąd, Urząd Miasta) – ul. Sądowa – ul. Świętokrzyska

Warto zobaczyć:

- kościół św. Mikołaja z przeł. XIII i XIV w.,
- rynek,
- plac Tysiąclecia,
- park miejski i al. Henryka,
- muzeum,
- Dom Urbańczyka przy Alei Henryka,
- kościół św. Jana Chrzciciela w Kościelcu,
- muzeum im. Ireny i Mieczysława Mazarakich.

Chrzanów położony jest nad rzeką Chechło (lewym dopływem Wisły), na pograniczu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i Wyżyny Śląskiej. Historycznie leży w Małopolsce.

Informacja:

Urząd Miejski w Chrzanowie, al. Henryka 20, 32-500 Chrzanów, tel. 32 758 51 01, www.chrzanow.pl

DĄBROWA TARNOWSKA

MŁP 5A ok. 1,2 km *

Trasa spacerowa:

Ul. Szkolna (parking, kościół pw. Wszystkich Świętych) – ul. Kościelna – rynek – ul. T. Kościuszki (park miejski) – ul. Jakuba Bojki (kościół pw. NMP Szkaplerznej) – powrót tą samą drogą

Dąbrowa Tarnowska położona jest nad rzeką Breń, na pograniczu Pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej.

Warto zobaczyć:

- drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych,
- kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej,
- kaplicę z lat 1916-1918,
- park pałacowy z XVII w.,
- bramę wjazdową,
- piwnice pałacu,
- dwór w miejscu jednego z bastionów nieistniejącego zamku,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej,
- budynek wozowni z 1914 roku, al. Wolności 8 i 10,
- zegar na budynku dawnego ratusza (ob. Sąd Rejonowy),
- synagogę, ob. Muzeum Judaistyczne,
- ruiny barokowego pałacu Lubomirskich.

Informacja:

Punkt IT Dąbrowa Tarnowska***, Dąbrowa Tarnowska, 33-200, Polna 13, tel. 14 657 00 07

GORLICE

ok. 1,5 km * **MŁP 6A**

Trasa spacerowa:

Galeria Handlowa Rondo CENTER (parking) – ul. 3 Maja – rynek (ratusz, kamieniczki, fontanna) – ul. Piekarska (synagoga) – ul. Cicha – ul. Wąska (Muzeum Regionalne PTTK im. I. Łukasiewicza) – rynek – ul. W. Wróblewskiego (bazylika Narodzenia NMP) – ul. Legionów – Galeria Handlowa

Gorlice leżą w dolinie Ropy i jej dopływu Sękówki, na północnej granicy Beskidu Niskiego, powszechnie zwanego Beskidem Gorlickim.

Warto zobaczyć:

- układ urbanistyczny miasta,
- rynek z domami nr 6, 7,
- ratusz z lat 1780-90,
- neorenesansową bazylikę mniejszą Narodzenia NMP z lat 1885-1892,
- park miejski,
- lamus dworu Karwacjanów i Gładyszów z pocz. XV w., niegdyś dom modlitwy braci polskich,
- synagogę, ob. piekarnia, ul. Piekarska 3,
- kapliczkę, ul. Węgierska, 1850,
- cmentarz z kaplicą Miłkowskich z 1907 r., kaplicą Potockich z 1920 r.,
- cmentarz żydowski,
- dom „Szklarczykówka”, ul. Legionów 13,
- cerkiew prawosławna z lat 1986-1991 r. (katedra),
- zespół pałacowy Siary: pałac Długoszków (pałac, kordegarda, brama, oranżeria, pergola, fontanna, park z zespołem rzeźb i wazonów, park leśny).

Informacja:

Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów, 38-300 Gorlice, ul. Wróblewskiego 10 A, tel. 18 353 56 18, www.gorlice.pl

OJCOWSKI PARK NARODOWY

MŁP 7A ok. 4,5 km **

Trasa spacerowa:

Parking pod zamkiem w Ojcowie – Trasa na południe doliną Prądnika (Ekspozycja Przyrodnicza Ojcowskiego Parku Narodowego, hotel pod Kazimierzem) – trasa ok. 2,2 km (Brama Krakowska, Źródło Miłości) – powrót tą samą drogą

Ojcowski Park Narodowy leży w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (50°12' szerokości geograficznej północnej, 19°46' długości geograficznej wschodniej) i obejmuje środkową część Doliny Prądnika o długości ok. 12 km (od Pieskowej Skały do Prądnika Korzkiewskiego), dolną i środkową część doliny Sąspowskiej o długości 5 km oraz przyległe fragmenty wierzchowiny jurajskiej. Jego powierzchnia wynosi 2145,62 ha. Ojcowski Park Narodowy utworzono w 1956 r.

Warto zobaczyć:

- Muzeum Regionalne PTTK,
- kaplicę Na Wodzie pw. św. Józefa Rzemieślnika (Robotnika), znajduje się w miejscu dawnych łaźniak zdrojowych z 1901 r.,
- ruiny zamku królewskiego,
- formy krasowe Doliny Prądnika,
- Bramę Krakowską – formy skalne, – Źródło Miłości,
- Jaskinię Ciemną,
- Grotę Łokietka,
- liczne wille z XIX i pocz. XX w.,
- manierystyczny zespół architektoniczno-rzeźbiarski z lat 1677-1691 z kościołem pw. Wniebowzięcia NMP i bł. Salomei w Grodzisku, dom prebendarza, domki modlitwy i pustelnię.

Informacja:

Ekspozycja Przyrodnicza w Centrum Edukacyjno-Muzealnym OPN, tel. 12 389 20 05, www.ojcowskiparknarodowy.pl

NA ZAMKU W OJCOWIE

ok. 0,4 km *** **MŁP 7B**

Trasa spacerowa:

Parking pod zamkiem w Ojcowie (trasa nie dostępna dla w-skersów) idziemy na zamek wg oznaczeń szlaku ok. 0,2 km schodami

Powstanie zamku jest związane z działalnością fortyfikacyjną króla Kazimierza Wielkiego w 2 poł. XIV w., choć prawdopodobnie już wcześniej istniał tu gród. Będąc jednym z ważnych ogniw w łańcuchu obronnym, zamek zabezpieczał Kraków przed Luksemburczykami, posiadał załogę złożoną ze stu ludzi, którą dowodził starosta. Król nazwał zamek Ociec u Skały, upamiętniając w ten sposób tułaczkę swego ojca, Władysława Łokietka. W XIV w., za panowania Kazimierza Wielkiego, dobra ojcowskie stanowiły własność królewską. Zamkiem zarządzał burgrabia, a pierwszym z nich był Zaklika wymieniany w 1370 r. działający tu z ramienia starosty krakowskiego. Za Jagiellonów zamek ojcowski wraz z kilkoma wsiami stał się starostwem niezależnym od starostwa krakowskiego.

W połowie XVII w. zamek ojcowski był dobrze ufortyfikowaną rezydencją Korycińskich, którą mimo przygotowanej obrony w 1655 r. zdobyli Szwedzi doszczętnie ją rabując i częściowo paląc. Po zakończeniu wojen szwedzkich S. Koryciński przystąpił do restauracji zamku, którą po jego śmierci kontynuowała wdowa Anna Petronela Korycińska. Starostwo wraz z zamkiem ojcowskim przeszło następnie w ręce Mikołaja Korycińskiego, a po nim przejął je Jan Kazimierz Warszycki, właściciel Pilicy i Ogrodzieńca. W XVIII w. starostwo znalazło się w posiadaniu Łubieńskich, a później w drodze koligacji rodzinnych w rękach Załuskich (od 1756 r.). Po III rozbiorze Polski zaczął się proces szybkiej dewastacji zamku ojcowskiego. W 1829 r. rząd rosyjski sprzedał Ojcow Konstantemu Wolickiemu, który rozebrał zamkowe mury. Pozostawiono jedynie bramę wjazdową, ośmioboczną wieżę i mury obronne.

W XIX w. kilkakrotnie podejmowano próby odnowienia lub nawet odbudowy zamku.

Ludwika Czartoryska w 1913 r. przystąpiła do konserwacji ruin i częściowej odnowy baszty. Zbudowano wówczas kominek w wieży i schody w jej dolnej kondygnacji. Kolejne prace konserwatorskie prowadziła dyrekcja Ojcowskiego Parku Narodowego.

Warto zobaczyć:

- ruiny zamku kazimierzowskiego, bramę wjazdową, wieżę i mury obronne,
- widok na Dolinę Prądnika.

Informacja:

Ruiny Zamku Kazimierzowskiego w Ojcowie tel. 12 389 20 05, www.ojcowskiparknarodowy.pl

PIESKOWA SKAŁA

MŁP 7C ok. 1 km **

Trasa spacerowa:

Start z parkingu przy drodze DW773 u podnóża zamku i wg oznaczeń szlakiem wzdłuż murów. W-skiersi mogą podjechać pod sam zamek (dziedzińce i tarasy udostępnione dzięki windzie).

Warto zobaczyć:

- renesansowy zamek, ogrody, dziedzińce, krużganki,
- park krajobrazowy,
- Maczugę Herkulesa zwaną Czarcią Skałą lub Sokolicą.

Pieskowa Skała to osada na terenie wsi Sułoszowa położona w Dolinie Prądnika nieopodal Krakowa, na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego, znana z zamku o tej samej nazwie.

Zamek po raz pierwszy wzmiankowany jest jako Peskenstein w dokumencie wydanym w 1315 r. przez Władysława Łokietka. W I poł. XIV w. Kazimierz III Wielki wybudował tu zamek – element łańcucha obronny Orlich Gniazd.

W latach 1377-1608 zamek był siedzibą rodu Szafranców. W latach 1542-1580 gotycki zamek przekształcono w renesansową rezydencję. W XVII w., za czasów Michała Zebrzydowskiego dobudowano system fortyfikacji bastionowych. W czasie potopu szwedzkiego, w 1655 r., zamek został zniszczony, zaś w 1718 r. uległ pożarowi. Odbudowano go jako siedzibę rodu Wielopolskich w 1768 r.

Po II wojnie światowej zamek w Pieskowej Skale przejął Skarb Państwa i od 1963 r. stał się Oddziałem Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu. Obecnie znajduje się tu stała ekspozycja „Przemiany stylowe w sztuce europejskiej od średniowiecza do połowy XIX w.”.

Informacja:

Zamek Pieskowa Skała, Oddział Zamku Królewskiego na Wawelu, 32-045 Sułoszowa, tel. 12 389 60 04 wew. 30, www.ojcowskiparknarodowy.pl

LIMANOWA

ok. 1,5 km * **MŁP 8A**

Trasa spacerowa:

Ul. Marka nad potokiem Sowlina przy Siedzibie Prokuratury (parking, sąd, Starostwo Powiatowe, dwór Marsów – muzeum) – ul. Marka – Rynek (fontanna, Buzodrom, punkt IT, bazylika Matki Bożej Bolesnej) – ul. J. Pawła II – ul. Mordarskiego – ul. Ks. Mazarskiego (Limanowski Dom Kultury) – ul. Marka.

Limanowa położona jest w Beskidzie Wyspowym (Pasma Łososińskie) ok. 25 km na zachód od Nowego Sącza, w kotlinie górskiej u zbiegu potoków: Mordarka, Jabłoniec i Starowiejskiego, nad potokiem Sowlina, dopływem Łososiny.

Warto zobaczyć:

- secesyjną bazylikę mniejszą pw. Matki Bożej Bolesnej z lat 1910-18,
- dwór Marsów z przełomu XVIII i XIX w., ob. Muzeum Regionalne Ziemi Limanowskiej,
- kapliczkę k. dworu Marsów,
- kapliczkę przy ul. Kościuszki,
- park miejski,
- szkołę muzyczną,
- cmentarze z I wojny światowej,
- staropolski dwór szlachecki i park w Łososinie Górnej z pocz. XIX w.,
- cmentarz żołnierzy radzieckich z II wojny światowej,
- drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych z 1778 r. w Łososinie Górnej,
- ogród podworski z aleją dojazdową.

Informacja:

Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej w Limanowej***, 34-600 Limanowa, ul. Rynek 25, tel. 18 337 58 00, www.miasto.limanowa.pl

MIECHÓW

MŁP 9A ok. 0,5 km *

Trasa spacerowa:

Rynek (parking) – ul. Miechowity (bazylika i klasztor) – rynek

Warto zobaczyć:

- zespół klasztorny bożogrobców z okresu XIII-XVIII obejmujący: kościół pw. Grobu Pańskiego, kaplicę grobu Chrystusa z XVI w., klasztor, dom generałów zakonu, ogród, fragmenty ogrodzenia z basztą,
- pomnik Macieja z Miechowa – Miechowity,
- dworek „Zacisze” – znajdujący się na małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej,
- park miejski.

Informacja:

Centrum IT w Miechowie***, pl. Kościuszki 1a, 32-200 Miechów, tel. 41 383 13 11, www.miechow.eu

Miechów położony jest na Wyżynie Miechowskiej nad potokiem Miechówką.

MYŚLENICE

MŁP 10A ok. 0,8 km *

Trasa spacerowa:

Ul. Jana Kilińskiego (parking) – rynek (kamienica Obońskich, studnia-fontanna, pomnik św. Floriana, USC) – ul. Królowej Jadwigi (kościół Narodzenia NMP) – ul. T. Kościuszki – ul. ks. S. Poniatowskiego – most – rzeka Bysinka – parking

Myślenice leżą 30 km na południe od Krakowa, nad rzeką Rabą i jej lewym dopływem Bysinką, pomiędzy wzgórzami Dalin, Chełm oraz Uklejnia.

Warto zobaczyć:

- rynek z 1458 r. wytyczony na prawie magdeburskim,
- „Kamienica Obońskich” – Rynek nr 27,
- studnia-fontanna „Tereska” – pochodzący z końca XIX w.,
- pomnik św. Floriana z XVIII w.,
- gotycki kościół pw. Narodzenia NMP z 1466 r.,
- Dom Grecki z końca XVII w., jako dom zajezdny, ob. Muzeum Regionalne,
- kościół pw. Świętego Jakuba Apostoła z końca XV w., wielokrotnie przebudowany.

Informacja:

Punkt IT Myślenice**, Myślenice, 32-400, Rynek 27, tel. 12 272 23 12, www.myslenice.pl

NOWY SĄCZ

ok. 2 km * **MŁP 11A**

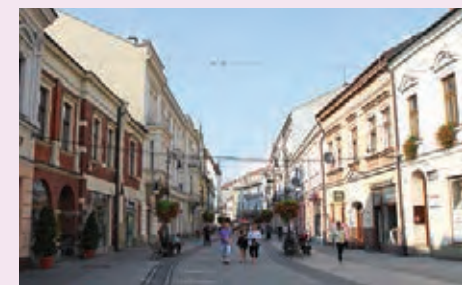
Trasa spacerowa:

Ul. Kazimierza Wielkiego / Bóżnicza (parking, synagoga, ruiny zamku, Baszta Kowalska, zegar kwiatowy) – ul. Berka Joselewicza – pl. 3 Maja – ul. P. Skargi (klasztor Jezuitów, kościół św. Ducha) – rynek (ratusz, fontanna, pomnik J. Pawła II, pompa) – ks. Kardynała S. Wyszyńskiego – pl. Kolegiacki (bazylika św. Małgorzaty) – ul. św. Ducha – ul. Jana III Sobieskiego – ul. Wałowa – ul. Szwedzka (punkt IT) – ul. A. Dunajewskiego – rynek – ul. K. Hoffmanowej – ul. Pijarska (sąd, zakład karny, kościół ewangelicki, zespół poklasztorny Franciszkanów) – ul. Kazimierza Wielkiego

– układ urbanistyczny Starego Miasta,

Warto zobaczyć:

- mury obronne miasta,
- ratusz z końca XIX w.,
- bazylikę kolegiacką św. Małgorzaty,
- kościoły: pw. św. Rocha z przed 1513 r., św. Heleny z 1596 r., pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, św. Wawrzyńca, pw. św. Kazimierza,
- kościół pw. św. Ducha i klasztor oo. Jezuitów z 1410 r.,
- kościół ewangelicko-augsburski Przemienienia Pańskiego,
- klasztor i kościół pijarski z 1610 r.,
- „Biały Klasztor” – klasztor Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP,
- kapliczkę „Szwedzką” św. Marka z 1771 r.,
- kapliczkę św. Jana Nepomucena z przełomu XIX i XX w.,
- kapliczkę św. Anny z XVII w.,
- synagogę z 1746 r.,
- chasydzką bożnicę Bajns Nusz z przeł. XIX i XX w.,
- ruiny zamku królewskiego z XIV, XVII w., z fragm. fortyfikacji miejskich,
- Dom Gotycki, ob. Muzeum Okręgowe,
- renesansową kamienicę Lubomirskich,
- Sądecki Park Etnograficzny,
- secesyjny Dworzec PKP,
- Starą Kolonię, osiedle robotnicze kolejarzy,
- neogotycki dom robotniczy z 1907 r., ośrodek nowosądeckich kolejarzy,
- willę Marya,
- budynki secesyjne z pocz. XX w.

Informacja:

Centrum IT****, ul. Szwedzka 2, 33-300 Nowy Sącz, tel. 18 444 24 22, www.nowysacz.pl

KRYNICA-ZDRÓJ

MŁP 12A ok. 2,5 km *

Trasa spacerowa:

Ul. Cicha/Kościelna (parking, sanatorium Abaton, kościół Wniebowzięcia NMP) – ul. Marszałka J. Piłsudskiego – ul. K. Pułaskiego (Nowe Łazienki Mineralne, Muzeum Zabawek) – al. Nikifora – bulwary Dietla (liczne hotele, kościół zdrojowy Przemienienia Pańskiego) – al. Nowotarskiego (Nowy Dom Zdrojowy, Stary Dom Zdrojowy, muszla koncertowa, Muzeum Nikifora, Pijalnia Główna, fontanna, Stare Łazienki Mineralne Informacja Turystyczna) – powrót tą samą drogą

Miasto położona jest w Beskidzie Sądeckim, w dolinie potoku Kryniczanka i jego dopływów. Krynicę otaczają wzgórza Góry Parkowej, Krzyżowej i Jasiennika.

Informacja:

Punkt IT Krynica-Zdrój***, Krynica-Zdrój 33-380, Zdrojowa 4 lok.2, tel. 18 472 55 77

NOWY TARG

ok. 0,8 km * **MŁP 13A**

Trasa spacerowa:

Ul. Parkowa (parking, lodowisko, boiska, park im. A. Mickiewicza, pomnik Mickiewicza) – pl. J. Słowackiego – ul. Kościelna (kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej) – ul. św. Katarzyny – rynek – ul. Szkolna – pl. J. Słowackiego – ul. Parkowa

Nowy Targ położony jest u zbiegu Białego i Czarnego Dunajca (tu powstaje Dunajec), w środkowej części Kotliny Nowotarskiej, u podnóża pasma Gorców. Nowy Targ był miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego.

Warto zobaczyć:

- Stary Dom Zdrojowy z 1889 r.,
- drewniany kościół zdrojowy Przemienienia Pańskiego z 1864 r.,
- willę Witoldówka z 1888 r.,
- willę Biała Róża z 1856 r.,
- Pijalnię Główną,
- Muzeum Zabawek,
- fontannę multimedialną,
- Stare Łazienki Mineralne,
- wnętrze sanatorium Nowe Łazienki Mineralne,
- cerkiew greckokatolicką św. Apostołów Piotra i Pawła,
- kościół Wniebowzięcia NMP z lat 1887-1902, w stylu renesansu włoskiego,
- willę Romanówka z XIX w., ob. Muzeum Nikifora, pomnik Nikifora,
- Nowy Dom Zdrojowy,
- Nowe sanatoria i domy wczasowe,
- kolejkę na Górę Parkową,
- hotel Patria z 1932 r. wybudowany przez Jana Kiepurę,
- pijalnię Słotwinka z 1806 r., najstarszym budynek w Krynicy.

Warto zobaczyć:

- kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej z XIV w., przebudowany w 1766 r.,
- pomnik Władysława Orkana na pl. Słowackiego,
- pomnik Adama Mickiewicza przy wejściu do parku miejskiego,
- pomnik Jana Pawła II na nowotarskim lotnisku,
- rynek i liczne kamieniczki,
- ratusz, ob. Muzeum Podhalańskie im. Czesława Pajerskiego,
- deptak nad Dunajcem,
- nowotarski jarmark, tradycja od XIV w. (czwartki, soboty).
- synagogi.

Informacja:

Punkt IT***, 34-400 Nowy Targ, Rynek 1, tel. 18 266 30 36, www.it.nowytarg.pl

RABKA- ZDRÓJ

MŁP 13B ok. 3,6 km **

Trasa spacerowa:

Ul. W. Orkana (parking, Muzeum im. W. Orkana, Teatr Lalek Rabcio, kościół Marii Magdaleny) – ul. W. Orkana (Tężnia Solankowa, Park Zdrojowy) Czarna Aleja – Żółty Szlak – Altana Pod Grzybkiem – ul. F. Chopina (fontanna ze słoniami, Kawiarnia Zdrojowa) – ul. Jana Pawła II (stadion) – ul. J. Piłsudskiego – ul. W. Orkana

Rabka-Zdrój położona jest w Kotlinie Rabczańskiej u ujścia potoków Poniczanki, Słonki i Skomielnianki do Raby.

Warto zobaczyć:

- drewniany kościół Marii Magdaleny z 1606 r., wieża z 1744-1778, ob. siedziba Muzeum im. Władysława Orkana,
- kapliczkę św. Floriana z XIX w.,
- kościół św. Teresy i kapliczkę zdrojową z 1928 r.,
- Stary cmentarz,
- Muzeum Górali i Zbójników – Muzeum Gorczańskie Jana Fudali (interaktywna i multimedialna ekspozycja, warsztaty rękodzieła),
- Teatr Lalek Rabcio,
- Muzeum Orderu Uśmiechu,
- Muzeum Rekordów i Osobliwości,
- pozostałości zespołu dworskiego z XVIII w.,
- neogotycki kościół pw. św. Marii Magdaleny z pocz. XX w.,
- Park Zdrojowy,
- Tężnię Solankową i Pijalnię Wód Mineralnych,
- amfiteatr,
- deptak i fontannę ze słoniami,
 - pomnik św. Mikołaja,
 - skatepark i trialpark.

Informacja:

Punkt IT Rabka-Zdrój***, Rabka-Zdrój, 34-700, ul. Parkowa 2, tel. 18 269 15 53, www.it.rabka.pl

LUDŹMIERZ – PO SANKTUARIUM MARYJNYM

ok. 1,7 km * **MŁP 13C**

Bazylika znajduje się w Ludźmierzu, wsi położonej ok. 5 km od Nowego Targu, stolicy Podhala. Około 1234 r. wojewoda krakowski Teodor Gryfita ufundował opactwo cystersów w Ludźmierzu na Podtatrzu. W 1245 r. zakonnicy przenieśli się do Szczyrzycy.

Stare, drewniane zabudowania klasztorne spłonęły w pożarze w 1796 r. Do 1824 r. cystersi posiadali prawo patronatu nad parafią w Ludźmierzu, kiedy to przejęli ją księża diecezjalni. W latach 1869-77, w miejscu starego modrzewiowego kościółka wybudowano nową, mурowaną świątynię w stylu neogotyckim. Z rozebranego kościoła przeniesiono rokokowy ołtarz główny z 1795 r. (fundacji o. Stanisława Komierowskiego) z gotycką figurą Matki Boskiej Ludźmierskiej z XV w. Początkowo rzeźba Matki Boskiej znajdowała się w bocznym ołtarzu, zaś w ołtarzu głównym umieszczona była Matka Boska z Dzieciątkiem z ok. 1420 r. – dziś jest przechowywana w Muzeum UJ w Krakowie.

Do kościoła w Ludźmierzu przylega cudowny Ogród Różańcowy. Wybudowany został na Jubileusz 2000-lecia chrześcijaństwa. Zaprojektowany został w postaci drogi z 20 kaplicami tajemnic Różańca, wyrzeźbionymi w białym marmurze. W 2004 r. ufundowane zostały kaplice z Tajemnicami Światła. W centrum ogrodu umieszczona jest rzeźba, przedstawiająca papieża Jana Pawła II. Na skraju placu znajdują się tzw. wrota wiary. Ogród ten przypomina o pobycie Jana Pawła w Ludźmierzu w 1997 r. oraz jego nauce i znaczeniu modlitwy różańcowej. W 2001 r. kościół otrzymał tytuł Bazyliki Mniejszej pw. Wniebowzięcia NMP – Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala. W zespole znajduje się Dom Pielgrzyma.

Informacja:

Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala, 34-471 Ludźmierz, ul. Jana Pawła II 124, tel. 18 265 55 27, www.mbludzm.pl

SPLYW DUNAJCEM

MŁP 13D ok. 18 km **, 3h

Trasa spływu:

Sromowce Wyżne – Kąty (parking, Polskie Stowarzyszenie Flisaków Pienińskich, biuro) – spływ Dunajcem – granica Słowacka (SK) – Majere (SK) – Sromowce Niżne – most – Muzeum klasztorne (SK) – przełom – Szczawnica – ul. Pienińska

Przełom Dunajca to fenomen przyrodniczy stanowiący jeden z najpiękniejszych przełomów górskich w Europie. Długość trasy wynosi ok. 18 km i trwa w zależności od stanu wody ok. 2,5 – 3 godz. Pieniński Pas Skałkowy na trasie spływu Dunajcem niezmiennie od lat przyciąga swym pięknem krajobrazowym tysiące turystów.

Warto zobaczyć:

- widok na Pieniny i Trzy Korony,
- spływ przełomem,
- most wiszący nad Dunajcem i przejście graniczne na Słowacką stronę,
- Muzeum klasztorne po słowackiej stronie.

Informacja:

Polskie Stowarzyszenie Flisaków Pienińskich – Biuro Spływu,
34-443 Sromowce Wyżne, ul. Kąty 14, tel. 18 262 97 21, www.flisacy.com.pl,
biuro@flisacy.com.pl

SZCZAWNICA

ok. 1,6 km ***

MŁP 13E

Trasa spacerowa:

Ul. Główna/Zdrojowa (parking) – ul. Zdrojowa (zabudowa uzdrowska przeł. XIX i XX w., pomnik H. Sienkiewicza, kościół św. Wojciecha, Inhalatorium, altana) – pl. Dietla (Dietl Muzeum, pijalnia, kaplica, fontanna Kobieta z Dzbanem, pomnik Józefa Szalaya) – powrót ul. Zdrojowa

Szczawnica leży w dolinie potoku Grajczarka, który jest prawym dopływem Dunajca na pograniczu Beskidu Sądeckiego i Pienin. Pierwsze wzmianki o osadzie pochodzą z XIV w. Jako uzdrowisko Szczawnica zaczęła się rozwijać w XVIII w. Największe zasługi dla miasta położył Józef Szalay, który doprowadził do tego, iż Szczawnica stała się „królową wód mineralnych”.

Warto zobaczyć:

- zespół budownictwa uzdrowskiego z przeł. XIX i XX w.,
- Dwór Szalajów,
- Park Górny,
- plac Dietla z Fontaną Kobieta z Dzbanem,
- pijalnię wody Stefan,
- willę „Pałac” (obecnie muzeum),
- Dworek Gościnny – gmach teatralno-hotelowy,
- neogotycki kościół pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika z lat 1892-1992,
- kaplicę Matki Bożej Częstochowskiej,
- kaplicę zdrojową,
- Inhalatorium,
- Sanatorium Świerki,
- wille: Alma, Danusia, Holenderka, Limba, Marta, Willa Pałac, Pod Bogarodzicą, Stara Kancelaria, Szwajcarka Górna, Willa Wanda, Wille Palma, Szalay,
- kolej linowo – krzesiową na Palenicę o długości 783 m., różnica wzniesień 260 m.

Informacja:

Pienińskie Centrum Turystyki, ul. Główna 1, 34-460 Szczawnica,
tel. 18 262 23 32, 602 612 585, www.szczawnica.pl

CZORSZTYN

MŁP 13F ok. 1 km *

Trasa spacerowa:

Czorsztyn – ul. Zamkowa (parking) – Zamek (dla w-skersów dostępne tylko podzamecze) – powrót tą samą drogą

Wieś letniskowa położona w Dolinie Dunajca, jest doskonałym miejscem wypadowym w Pieniny i Gorce. Na uwagę zasługują ruiny zamku Czorsztyńskiego. Zamek położony był przy głównym trakcie prowadzącym na Węgry. Gościli tu prawie wszyscy monarchowie Polski. W Czorsztylinie, na Dunajcu u stóp zamku niedzickiego zbudowano zapórę wodną, dzięki której powstało Jezioro Czorsztyńskie. Na zaporze powstała elektrownia wodna.

Zamek w Czorsztylinie to ruiny gotyckiego zamku z XIV w., położone na wzgórzu nad Dunajcem w granicach Pienińskiego Parku Narodowego.

Informacja:

Pieniński Park Narodowy, ul. Jagiellońska 107B, 34-450 Krościenko nad Dunajcem, tel. 18 262 56 01, www.pieniny.np.pl

NIEDZICA – ZAMEK DUNAJEC

MŁP 13G ok. 0,3 km *

Trasa spacerowa:

Polecamy podjechać na parking przy zamku Niedzica (dla w-skersów dostępny dziedziniec i wozownia)

Zamek w Niedzicy, zwany również Dunajcem, położony jest na południowy-wschód od Nowego Targu, przy prawym brzegu Zbiornika Czorsztyńskiego w gminie Łapsze Niższe.

Zamek powstał w XIII w. na historycznym terenie Węgier. W dokumentach z 1325 r. obiekt został zapisany jako własność rodu Berzeviczych. W 1949 r. opiekę nad zamkiem przejęło Ministerstwo Kultury i Sztuki. Obecnie w odrestaurowanym zamku znajduje się muzeum i obiekt hotelarsko-gastronomiczny.

Informacja:

Muzeum Zamek w Niedzicy, 34-441 Niedzica, tel. 18 262 94 89

REJS PO ZALEWIE CZORSZTYŃSKIM

ok. 1 godz. * **MŁP 13H**

Trasa rejsu:

Przystań w Niedzicy (plaża Zamajerz) lub Czorsztyn Zamek, Czorsztyn Skansen, Zatoka Mizerna, Zatoka Frydman

Jezioro Czorsztyńskie (Zbiornik Czorsztyński) – zaporowy zbiornik wodny na Dunajcu położony w Kotlinie Nowotarskiej, pomiędzy Pieninami i Gorcami. Powstał przez zbudowanie w Niedzicy zapory wodnej pomiędzy Pieninami Spiskimi i Właściwymi.

Wybudowanie zapory o wysokości 56 m umożliwiło piętrzenie wód Dunajca do wysokości 534,50 m n.p.m. (maksymalny poziom piętrzenia), przy czym minimalny poziom piętrzenia wynosi 510,00 m n.p.m., a normalny poziom piętrzenia to 529,00 m n.p.m. Pojemność całkowita zbiornika Czorsztyn wynosi 234,5 mln m³. Długość linii brzegowej wynosi 29,7 km. Poniżej zapory Zbiornika Czorsztyńskiego znajduje się drugi, znacznie mniejszy Zbiornik Sromowski pełniący rolę zbiornika wyrównawczego dla zbiornika Czorsztyńskiego.

Warto zobaczyć:

- zamek w Czorsztylinie,
- zamek Niedzica,
- zapórę na Dunajcu.

Informacja:

Statek Harnaś, Dunajec, Halny, Żegluga i Turystyka, 34-440 Czorsztyn, Mizerna 96, tel. 18 275 01 21, kom. 608 628 732

PIENIŃSKI PARK NARODOWY

MŁP 131 ok. 3-15 km ***

Trasa spacerowa:

Dla osób na wózkach Pieniny są niedostępne, z innymi dysfunkcjami i opiekunem można wyruszyć na szlaki. Z Krościenka, ze Sromowców Niżnych

Pieniński Park Narodowy, leżący na granicy ze Słowacją, swoim obszarem obejmuje znaczną część Pienin Właściwych i fragment Pienin Spiskich.

Pieniny zbudowane są z różnego rodzaju wapieni z okresu jury i kredy. Symbolem PPN jest Masyw Trzech Koron, z najwyższym szczytem – Okrąglicą (982 m.n.p.m.). Główną rzeką Parku Narodowego, do której spływają liczne potoki, jest Dunajec. Tutejszą roślinność tworzą przede wszystkim zbiorowiska leśne. Fauna PPN to blisko ok. 13 do 15 tys. gatunków zwierząt. Walory klimatyczne i krajobrazowe oraz liczne szlaki turystyczne i zabytki sprzyjają rozwojowi turystyki na terenie PPN.

Warto zobaczyć:

- Trzy Korony,
- Małe Pieniny,
- Przełom Dunajca.

Informacja:

Pieniński Park Narodowy, ul. Jagiellońska 107B, 34-450 Krościenko n/Dunajcem, tel. 18 262 56 02 wewn. 55, www.pieninyppn.pl

OLKUSZ

ok. 0,8 km * **MŁP 14A**

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, fontanna, podziemia) – ul. Basztowa (bazylika św. Andrzeja, baszta z fragmentem muru obronnego) – ul. Szpitalna (Muzeum Afrykanistyczne) – ul. T. Kościuszki – ul. Krakowska – rynek

Olkusz położony jest w zachodniej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej nad rzeką Babą ok. 45 km od Krakowa. Był miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego.

Warto zobaczyć:

- gotycką bazylikę św. Andrzeja, kościół halowy z malowidłami ściennymi i organami renesansowymi autorstwa Hansa Hummela z lat 1612-1623 (jedne z najstarszych w Europie organów, zachowanych w stopniu bliskim oryginalnemu),
- poliptyk olkuski z 1485 r.,
- Muzeum Pożarnictwa Ziemi Olkuskiej,
- Muzeum PTTK,
- Muzeum Wody w Stacji Uzdatniania Wody,
- Muzeum Afrykanistyczne,
- Muzeum Twórczości Władysława Wołkowskiego w Dworku Machnickich,
- basztę i mur obronny (ob. kawiarnia),
- neoklasycystyczne starostwo w rynku,
- kamienicę zwaną Batorówką lub Królewską, na rynku,
- kamienicę Myszkowskich,
- kamienicę pałacu Tęczyńskich,
- kamienicę na rynku nr 16,
- kamienicę – dawny pałac Wielopolskich,
- „Stare starostwo” z 1828 r., w miejscu mennicy Stefana Batorego,
- stary cmentarz wraz z grobem płk Francesco Nullo,
- kopiec Kościuszki z 1861 r.,
- cmentarz żydowski – stary kirkut z ok. 1584 r.

Informacja:

Punkt IT Olkusz***, Olkusz, 32-300, Floriańska 8, tel. 32 642 19 26, www.umig.olkusz.pl

MŁP 15A ok. 1,2 km **

Trasa spacerowa:

Ul. Zamkowa (parking, zamek) – ul. gen. J. Dąbrowskiego (kościół Wniebowzięcia NMP) – ul. R. Mayzla – rynek (ratusz, sąd, fontanna, studnia) – ul. W. Jagiełły (sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych) – ul. Klasztorna – Mały Rynek – ul. A. Mickiewicza – pl. T. Kościuszki (pomnik pamięci) – ul. gen J. Dąbrowskiego – ul. Kościelna (synagoga) – ul. Zamkowa

Oświęcim leży w centrum Kotliny Oświęcimskiej, pomiędzy Pogórzem Karpackim a Wyżyną Śląską nad rzeką Sołą. Było miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego.

Warto zobaczyć:

- zamek w Oświęcimiu z XVI w. i wczesnogotycką wieżą obronną z XIII w.,
- tunele pod wzgórzem zamkowym (austriackie, niemieckie),
- kaplicę św. Jacka, cześć dawnego klasztoru Dominikanów z XIV w.,
- sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych z I poł. XIV w., poddominikańskie,
- kościół Wniebowzięcia NMP, wzmiankowany w 1325-1327, wielokrotnie przebudowywany w XVII i XIX w.,
- neogotycki kościół Matki Bożej Bolesnej przy klasztorze sióstr Serafitek z 1899 r.,
- rynek i kamienice z XIX w., fontannę, studnię, obrys bunkra,
- neogotycki ratusz z lat 1872-1875,
- synagogę Chewra Lomdei Misznajot z 1918 r.,
- Pałac Ślubów,
- kaplicę – mauzoleum Hallerów w Dworach z XIX w.,
- fresk sufitowy w Oświęcimskim Centrum Kultury,
- bulwar nad Sołą,
- Miejsce Pamięci Auschwitz-Birkenau.

Informacja:

Muzeum Zamek w Oświęcimiu, Zamkowa 1, 32-600 Oświęcim, tel. 33 842 44 27

MIEJSCE PAMIĘCI I MUZEUM AUSCHWITZ-BIRKENAU BYŁY NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBÓZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁĘDY

ok. 3,5 godziny * **MŁP 15B**

Trasa zwiedzania: Na pobyt w Auschwitz I należy poświęcić ok. 1,5 godz. i ok. 2 godz. na poznanie Birkenau. Auschwitz I i Auschwitz II-Birkenau położone są ok. 3,5 km od siebie. Po między byłymi obozami kursuje wahadłowo autobus. W okresie kwiecień – październik autobus odjeżdża co 15 minut. W okresie listopad – marzec co pół godziny. Przejazd autobusem jest bezpłatny.

- zwiedzanie ogólne (3,5 godz.),
- zwiedzanie ogólne w tzw. turach (3,5 godz.),
- zwiedzanie studyjne jednodniowe (6 godz.),
- zwiedzanie studyjne dwudniowe (4+4 godz.)

Obóz Auschwitz stał się dla świata symbolem terroru, ludobójstwa i holokaustu. Określany też mianem „fabryki śmierci”. Jedyny obóz koncentracyjny, znajdujący się na liście światowego dziedzictwa UNESCO. Utworzony i prowadzony przez Niemców w latach 1940-45 na przedmieściach Oświęcimia. Obóz stał się jednym z ośrodków „Endlösung der Judenfrage” (ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej), nazistowskiego planu wymordowania Żydów zamieszkujących tereny okupowane przez III Rzeszę.

Informacja:

Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, ul. Więźniów Oświęcimia 20, 32-603 Oświęcim, tel. 33 844 80 99, www.auschwitz.org

PROSZOWICE

MŁP 16A ok. 0,5 km *

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, pomnik T. Kościuszki, kościół pw. Wniebowzięcia NMP) – ul. 3 Maja – ul. Krakowska (pomnik bt. ks. J. Pawłowskiego) – ul. B. Głowackiego – rynek

Proszowice położone są 23 km na północny wschód od Krakowa na prawym brzegu rzeki Szreniawy na płaskowyżu proszowickim. Były miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego.

Warto zobaczyć:

- średniowieczny układ urbanistyczny,
- gotycki kościół pw. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela z 1453 r.,
- kaplicę pw. św. Trójcy,
- słup Boża Męka z XVII w.,
- krzyż tzw. Biały Krzyż z XIX w.,
- krzyż drewniany Grupa Ukrzyżowania z XIX w.,
- figurę Jezusa Frasobliwego z XIX w.,
- kapliczkę Jezusa Frasobliwego z XIX w.,
- park miejski.

Informacja:

Urząd Gminy i Miasta Proszowice, ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice, tel. 12 386 10 05, www.proszowice.pl

SUCHA BESKIDZKA

ok. 1,7 km * **MŁP 17A**

Trasa spacerowa:

Ul. Zamkowa (parking przy zamku, Zamek Suski, MOK, park) – ul. Zamkowa (most na rzece Stryszawka, most kolejowy) – rynek (karczma Rzym) – ul. Kościelna (kościół i klasztor Kanoników Regularnych) – powrót ul. Kościelna – ul. Zamkowa

Miasto położone jest w niewielkiej kotlinie na skraju Beskidu Makowskiego i Beskidu Małego, u ujścia rzeki Stryszawki do Skawy.

Warto zobaczyć:

- manierystyczny zamek suski Castiglione-Suskich z XVI w., park, oranżerię
- drewnianą karczmę „Rzym” z XVIII w.,
- kamienice przy suskim rynku z XIX w.,
- Muzeum Ziemi Suskiej – Domek Ogrodnika,
- budynek stacji z lat 1881-1882,
- trzy drewniane dworki oficjalistów z lat 80. XIX w.,
- drewniane domy z XVIII, XIX. i XX w.,
- budynek browaru dworskiego z ok. 1800 r.,
- mini skansen taboru kolejowego filia skansenu w Chabówce, parowozy: normalnotorowy z 1909 r. i wąskotorowy z 1919 r., parowozownia z 1886 r.,
- zespół klasztoru Kanoników Regularnych: kościół manierystyczno-barokowy z 1613-14,
- renesansowy stary kościół w Suchej Beskidzkiej,
- neogotycki kościół Nawiedzenia NMP z pocz. XX w. wg proj. T. Talowskiego,
- mogiłę konfederatów barskich koło kościoła, rozstrzelanych w 1771 r. przez Moskali,
- kaplicę pw. św. Brata Alberta z 1983 r.,
- kaplicę konfederatów barskich na górze Jasień z II połowy XVIII w.,
- figury i kapliczki przydrożne: m.in. św. Jana Nepomucena, św. Antoniego, Chrystusa Frasobliwego, św. Wawrzyńca.

Informacja:

Punkt IT***, ul. Zamkowa 1, 34-200 Sucha Beskidzka, tel. 33 874 26 05 www.wew.21, www.muzeum.sucha-beskidzka.pl/it

TARNÓW – PERŁA RENESANSU

MŁP 18A ok. 2,2 km *

Trasa spacerowa:

Pl. Katedralny (parking, katedra, pomnik Jana Pawła II) obchodzimy katedrę od strony absydy (Muzeum Diecezjalne, Dom Mikołajowski) – ul. kapitularna – pl. Rybny (zrekonstruowane mury, Bima starej synagogi)

– ul. Piekarska – rynek (ratusz, kamienice, Muzeum Okręgowe, Centrum Kultury) – ul. Wexlarska – Brama Pilzneńska – ul. Szeroka – ul. Bernardyńska (dawny kościół Matki Bożej Śnieżnej, klasztor Bernardynów, Wielkie Schody) – ul. Targowa – pl. J. Sobieskiego – ul. Wałowa (pomnik Łokietka, ławeczka poetów, replika przestanku tramwajowego, pomnik Romana Brandstaettera, pomnik gen. J. Bema) – ul. Brama Pilzneńska – ul. Żydowska – rynek – pl. Katedralny

Warto zobaczyć:

- średniowieczny układ urbanistyczny,
- renesansowy rynek Starego Miasta, kamienice z XVI-XIX w.,
- renesansowy ratusz z poł. XIV w.,
- Dom Mikołajowski z 1524 r., najstarsza kamienica w Tarnowie,
- ruiny zamku Tarnowskich z XIV w.,
- bazylikę katedralną Narodzenia NMP z XIV w., przebudowana w latach 1889-1900),
- renesansowe nagrobki rodu Tarnowskich,
- manierystyczne nagrobki rodu Ostrogskich,
- pomnik nagrobny Barbary z Tęczyńskich Tarnowskiej, renesansową rzeźbę przedstawiającą kobietę,
- birmę – podwyższenie w Synagodze, z którego czytano Torę,
- Młyn Szancera,
- mykwę (żydowską łaźnię rytualną) w stylu mauretańskim z 1904 r.,
- pozostałości murów miejskich z XIV-XVI w.,
- półbasztę z I poł. XVI w., Basztę Książęcą z XVI w., Bramę Seklerską,
- Dom Florencki z II poł. XVI w.,
- dworki podmiejskie z XVIII i XIX w.,
- dworzec kolejowy z 1855 r.,

CIĘŻKOWICE

ok. 1 km * **MŁP 19A**

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, ratusz, kaplica św. Floriana) – ul. św. Andrzeja (sanktuarium) – ul. 3 Maja (muzeum) – powrót na rynek

Ciężkowice są położone na Pogórzu Ciężkowickim nad rzeką Białą. Ciężkowice były miastem królewskim.

Warto zobaczyć:

- klasycystyczny ratusz z przeł. XVIII/XIX w., ob. biblioteka,
- posąg św. Floriana z 1895 r. – patrona miasta,
- Muzeum Przyrodnicze im. Krystyny i Włodzimierza Tomków prezentujące kolekcję ptaków, owadów i trofeów myśliwskich,
- neogotycki kościół pw. Pana Jezusa Miłosiernego i św. Andrzeja, sanktuarium,
- drewniane domy z podcieniami,
- przydrożne kapliczki,
- cmentarze wojenne z mogiłami żołnierzy z I wojny światowej,
- Wodospad Czarownic,
- rezerwat Skamieniałe Miasto.

Informacja:

Tarnowskie Centrum Informacji****, 33-100 Tarnów, Rynek 7, tel. 14 688 90 90, www.it.tarnow.pl

Informacja:

Urząd Gminy Ciężkowice, 33-190 Ciężkowice, ul. Tysiąclecia 19, tel. 14 62 85 800, www.ciezkowice.pl

MŁP 20A ok. 3 km *

Trasa spacerowa:

Al. 3 Maja / Łukaszówka (parking) – al. 3 Maja (dom do góry nogami) – ul. S. Staszica (faweczka z figurą siedzącego górala czytającego tygodnik, mostek ozdobny) – ul. S. Staszica (park miejski im. Marszałka J. Piłsudskiego, Muzeum pod Kuźniczym Młotem) – pl. Niepodległości – ul. gen. A. Galicy – ul. Krupówki (puby, restauracje, sklepy) – bulwar Dłuskich (Muzeum Tatrzańskie im. dr. T. Chałubińskiego) – ul. J. Pawła II (kościół Świętej Rodziny) – ul. Kościeliska (kościół na Pęksowym Brzyzku i stary cmentarz zakopiański) – możliwość realizacji trasy nr MŁP20B Na Gubałówkę lub powrót – ul. Nowotarska – al. 3 Maja

Warto zobaczyć:

- kościół Świętej Rodziny,
- kościół rektoralny Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Górcie,
- kościół na Pęksowym Brzyzku pw. Matki Boskiej Częstochowskiej,
- sanktuarium Matki Bożej Objawiającej Cudowny Medalik w Zakopanem – na Olczy,
- sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej,
- kościół Świętego Krzyża,
- kościół Świętego Antoniego na Bystrem,
- kościół Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny,
- kościół Miłosierdzia Bożego (Cyrhla),
- kościół św. Jana Apostoła i Ewangelisty na Harendzie,
- kaplicę Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jaszczurówce,

Zakopane położone jest u podnóża Tatr, w Rowie Podtatrzańskim (Kotlina Zakopiańska) na wysokości ok. 740 m n.p.m. Po północno-zachodniej stronie Zakopanego wznosi się pasmo Gubałówki.

Historia Zakopanego sięga XVI w. Jego rozwój nastąpił w XIX w., kiedy to walory klimatyczne Zakopanego zaczęły popularyzować T. Chałubiński – jeden z założycieli Towarzystwa Tatrzańskiego. Zakopane, zwane również „Zimową Stolicą Polski”, jest największym górskim kurortem i ośrodkiem sportów zimowych. W sezonie, obleganym przez turystów miejscem, jest główna ulica – Krupówki. Prawdziwym centrum ruchu turystycznego jest dzielnica Kuźnice, gdzie znajduje się dolna stacja kolei linowej na Kasprowy Wierch oraz Gubałówka.

Informacja:

Centrum IT, ul. Kościuszki 17, 34-500 Zakopane, tel. 18 201 22 11, www.zakopane.pl

ok. 1 km * MŁP 20B

Trasa spacerowa:

Jako kontynuacja trasy nr MŁP20A lub start z parkingu przy ul. Kaszelewskiego – ul. Na Gubałówkę – Stacja Dolna Gubałówka (wyjazd kolejka) – Droga Zubka – powrót tą samą drogą

Gubałówka to podłużne wzniesienie na Pogórzu Gubałowskim (Paśmie Gubałowskim). Wznosi się po północno-zachodniej stronie Zakopanego. Po wschodniej stronie Gubałówki znajduje się najwyższej położona miejscowość w Polsce – Żąb, a po zachodniej Gubałówka sąsiaduje z Butorowskim Wierchem. Nazwa Gubałówka pochodzi od znajdującej się na niej polany Gubałówka, tej zaś od nazwiska Gubała

Warto zobaczyć:

- widok na Tatry, Giewont,
- kaplicę pw. Matki Boskiej Różańcowej Nieustającej Pomocy.
- kaplicę Matki Boskiej Jaworzyńskiej Królowej Tatr na Wiktorówkach
- kaplicę Matki Boskiej Nieustającej Pomocy na Gubałówce
- Muzeum Tatrzańskie im. dr. Tytusa Chałubińskiego,
- Muzeum Przyrodnicze Tatrzańskiego Parku Narodowego,
- Muzeum Jana Kasprówicza w willi „Harenda”,
- Muzeum Kornela Makuszyńskiego,
- Muzeum Karola Szymanowskiego w willi „Atma”,
- Miejską Galerię Sztuki,
- Muzeum Walki i Męczeństwa, ul. Kościeliskiej,
- Krupówki,
- teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza.

Informacja:

Centrum IT, ul. Kościuszki 17, 34-500 Zakopane, tel. 18 201 22 11, www.zakopane.pl

Wydarzenia:

- Puchar Świata w skokach Narciarskich na Wielkiej Krokwi.

DO MORSKIEGO OKA – TATRZAŃSKI PARK NARODOWY

MŁP 20C ok. 18 km *** (430 m różnica wysokości)

Trasa górską: Parking Palenica Białczańska – Droga Oswalda Balzera kierunek Morskie Oko. W-skiersi z wózkami o napędzie akumulatorowym mogą sami dojechać do Schroniska PTTK „Morskie Oko”. Pozostałym osobom o słabszej motoryce sugerujemy skorzystać z Meleksów podwożących turystów do schroniska (ok. 9 km w jedną stronę), Wycieczki sugerujemy od maja do sierpnia tylko w dni pogodne

Tatrzański Park Narodowy, o powierzchni 21164 ha, leży w południowej części Polski, na granicy ze Słowacją. Największą część parku zajmują lasy i zbiorowiska górskich hal i turni. TPN obejmuje jedyne w Polsce góry typu alpejskiego, które charakteryzują się urozmaiconą

rzeźbą terenu i surowym klimatem. Tatry, z najwyższym szczytem Rysami (2499 m n.p.m.) zbudowane są ze skał krystalicznych. Ich krajobraz tworzą formy polodowcowe: ostre szczyty i granie oraz liczne kotły i jeziora. Tatry Zachodnie zbudowane są ze skał krystalicznych i osadowych. Roślinność charakteryzuje się typowym układem piętrowym. Na terenie TPN żyje wiele gatunków rzadkich zwierząt objętych ochroną, m.in. kozica, niedźwiedź i świstak.

Warto zobaczyć:

- krajobraz alpejski Tatr Wysokich (Rysy, Mięguszwowiecki szczyt, Chłopek),
- Dolina Białej Wody,
- wodospad Wodogrzmoty Mickiewicza,
- jezioro polodowcowe Morskie Oko,
- roślinność wysokogórską.

Informacja:

Centrum IT, ul. Kościuszki 17, 34-500 Zakopane, tel. 18 201 22 11, www.zakopane.pl

Wadowice położone są na Pogórzu Śląskim w Beskidzie Małym, nad rzeką Skawą.

Warto zobaczyć:

- bazylika mniejsza Ofiarowania NMP z XVIII w., prezbiterium z XV w.
- dom przy ul. Kościelnej 4 z przeł. XVIII i XIX w., ob. Muzeum Miejskie,
- dom rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II – muzeum biograficzne papieża Jana Pawła II,
- klasztor ojców Karmelitów Bosych i sanktuarium św. Józefa na Górczce z 1899 r.,
- klasycystyczny dwór Mikołaj z XIX w.,
- pl. Jana Pawła II z domami klasycystycznymi z XIX w.,
- kościół pw. św. Piotra Apostoła,
- pomnik Papieża Jana Pawła II na rynku,
- pomnik Jana Pawła II przy kościele św. Piotra,
- Krzyż Katyński odsłonięty 22 kwietnia 2010 r.,
- pomnik upamiętniający stulecie harcerstwa w Polsce odsłonięty 18 września 2010 r.

WADOWICE

ok. 1,9 km * **MŁP 21A**

Trasa spacerowa:

Pl. Jana III Sobieskiego (parking, skwer na pl. T. Kościuszki) – ul. Jagiellońska – pl. Jana Pawła II (fontana, pomnik papieża, bazylika, dom Karola Wojtyły) – ul. Krakowska – ul. Zacisze – ul. Zatorska – pl. Jana Pawła II – pl. Jana III Sobieskiego – ul. Karmelicka (klasztor, sanktuarium) – powrót – pl. Jana III Sobieskiego

Informacja:

Punkt IT Wadowice****, 34-100 Wadowice, ul. Kościelna 4, tel. 33 873 23 65, www.wadowice.pl

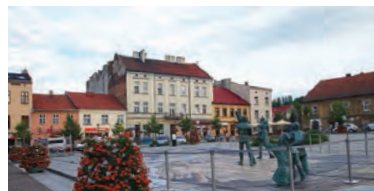
WIELICZKA – MIASTO NA SOLI

MŁP 22A ok. 1,4 km *

Trasa spacerowa:

Ul. J. M. Daniłowicza / Park Kingi (parking, Szyb Daniłowicza – wejście do Kopalni) – ul. Górsko – rynek (kamienice, malowidło 3D Solny Świat, CKiT) – ul. Zamkowa (al. J. Pawła II, kościół św. Klemensa, Zamek Żupny, muzeum) – pl. św. Krzyża – ul. W. Sikorskiego (szyb Regis) – pl. Kościuszki (fontanna) – Trakt Solny (pomnik szczura) skwer Skarbnika – ul. E. Dembowskiego (Urząd Miasta i Gminy, Szkoła Górnicza i Muzeum Salinarne) – ul. J. M. Daniłowicza

Miasto leży w kotlinie między dwoma grzbietami wzgórz ciągnącymi się z zachodu na wschód: od południa Pogórza Wielickiego, od północy Piasków Bogucickich wchodzących w skład Wysoczyzny Wielicko-Gdowskiej, ok. 13 km od centrum Krakowa.

Warto zobaczyć:

- kopalnię soli Wieliczka,
- kościół św. Klemensa,
- kościół, klasztorny Franciszkanów-Reformatów,
- modrzewiowy kościół św. Sebastiana,
- zamek Żupny,
- pałac Konopków,
- pałac Przychockich,
- park im. Adama Mickiewicza z XVIII w.,
- park św. Kingi z II poł. XVIII w., dawny park sanatoryjny,
- Rynek Górny, zabudowa wg średniowiecznego układu szachownicowego, z malowidłem 3D Solne Miasto,
- Rynek Dolny (Rynek Solny, zwany też Oberżyskiem, wejście do Szybu Regis,
- pomnik Adama Mickiewicza,
- Starą Synagogę,
- Synagogę,
- żydowską modlitwnię,
- fontannę w parku św. Kingi.

Informacja:

Punkt IT w Wieliczce*, ul. Dembowskiego 2A, 32-020 Wieliczka, tel. 12 288 00 52, www.wieliczacity.pl

W KOPALNI SOLI W WIELICZCE

ok. 0,5 km * **MŁP 22B**

Trasa dla w-skiersów

bejmuje zjazd windą i przejazd do kaplicy św. Kingi. Osoby o innych dysfunkcjach mogą z opiekunem wybrać inny wariant zwiedzania. Początek trasy znajduje się przy szybie Daniłowicza

Kopalnia Soli „Wieliczka” to jeden z najcenniejszych zabytków kultury materialnej i duchowej na ziemiach polskich, rocznie odwiedzany przez ponad milion turystów z całego świata.

To także zabytek klasy światowej, wpisany jako jeden z pierwszych dwunastu obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Wykute w soli piękne komory, niesamowite podziemne jeziora, majestatyczne konstrukcje ciesielskie i unikalne solne rzeźby. Blisko 3 kilometry krętych korytarzy, 800 schodów do pokonania i zejście na głębokość 135 metrów pod ziemię.

Trasę rozpoczyna się w szybie Daniłowicza. Tutaj zwiedzający poznają swojego przewodnika, który opowie o historii i tajemnicach Kopalni. O rządzących nią siłach przyrody i etosie ciężkiej pracy wielu pokoleń górników. Zobaczy wspaniałe maszyny i narzędzia górnicze. Usłyszy legendę o księżnej Kindze, która przyniosła bogactwo soli na polską ziemię i zobaczy jej cudowną kaplicę oraz zdobiące ją jedyne w swoim rodzaju solne dzieła sztuki. Usłyszy kompozycje Fryderyka Chopina towarzyszącą świetlnemu spektaklowi nad brzegiem jednego z solankowych jezior. Pobyt w kopalni to niezapomniane spotkanie z historią, przez ok. 1,5 km, którą wieńczy wyjazd górniczą windą na powierzchnię.

Informacja:

Kopalnia Soli „Wieliczka”, ul. Daniłowicza 10, Wieliczka, tel. 12 278 73 02, 12 278 73 66, www.kopalnia.pl

ZAMEK KRÓLEWSKI W NIEPOŁOMICACH

MŁP 22C ok. 1,7 km *

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, kościół pw. Dziesięciu Tysięcy Męczenników) – ul. Zamkowa (zamek, muzeum, ogrody) – rynek

Miasto położone jest na pograniczu Niziny Nadwiślańskiej, Pogórza Wielickiego i Podgórze Bocheńskiego ok. 21 km od Krakowa.

Początki Niepołomic sięgają czasów piastowskich Państwa Polskiego. Za pierwszych Piastów, gdy Kraków był siedzibą książąt, sąsiadująca z nim Puszcza Niepołomska, była miejscem polowań. W XIV w., król Kazimierz Wielki, wybudował w Niepołomicach zamek myśliwski nad Wisłą i wystawił gotycki kościół.

W okresie Jagiellonów przebudowany zamek niepołomicki stał się drugą po Wawelu siedzibą królewską. Bliskość Krakowa i wielkie tradycje narodowe sprawiły, że po przeniesieniu stolicy z Krakowa do Warszawy, Niepołomice bardziej niż wiele innych miast w Polsce odbiły w życiu swych mieszkańców wszystkie odmiany losów całej Rzeczypospolitej: zabory, powstania, pierwszą wojnę światową, powstanie Polski i okres w Polsce odrodzonej między dwoma wojnami a także walkę z okupantem hitlerowskim.

Zamek Królewski znajduje się w samym centrum Niepołomic obok rynku, przy zabytkowych plantach. Okazała zamkowa bryła stanowi perłę renesansowej architektury, dowód niebywałego kunsztu Tomasza Grzymały oraz włoskiego rzeźbiarza Santi Gucciego. Zamek założony na planie czworoboku, z obszernym, zbliżonym do kwadratu arkadowym dziedzińcem oraz krużgankami służy dziś kulturze i sztuce. W komnatach zamkowych powstało Muzeum Niepołomickie bogate w ekspozycje myśliwskie i łowieckie zbiory Włodzimierza Puchalskiego oraz Muzeum Narodowego. Zwieńczeniem prac renowatorskich było otworzenie luksusowego hotelu oraz centrum konferencyjnego pozostającego pod zarządem Fundacji Zamek Królewski w Niepołomicach.

Warto zobaczyć:

- gotycki zamek Królewski w Niepołomicach z XIV w., przebudowany na renesansowy,
- Muzeum Niepołomickie na zamku,
- ogrody Królowej Bony,
- gotycki kościół pw. Dziesięciu Tysięcy Męczenników z XIV w.,
- Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne,
- Kopiec Grunwaldzki,
- Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa,
- neogotycki ratusz z 1903 r.

Informacja:

Muzeum Niepołomickie, ul. Zamkowa 2, 32-005 Niepołomice, tel. 12 261 98 51

SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Trasa samochodowa ok. 300 km ***

MŁP 23A

Szlak architektoniczny składa się z blisko 250 drewnianych obiektów rozmieszczonych na terenie województwa małopolskiego.

Szlak powstał w 2001 r. z inicjatywy władz województwa. W latach 2001-2003 wszystkie obiekty znajdujące się na szlaku, a wśród nich zabytkowe cerkwie, kościoły, dzwonnice, staropolskie dwory, wille i skanseny zostały oznakowane.

4 spośród 250 drewnianych obiektów znalazło się na Liście UNESCO. Należą do nich kościoły w Binarowej, Dębnie Podhalańskim, Lipnicy Murowanej i Sękowej.

Informacja:

Małopolska Organizacja Turystyczna, ul. św. Krzyża 14, 31-028 Kraków,
tel. 12 421 16 04, 12 421 15 36, biuro@mot.krakow.pl,
www.drewniana.malopolska.pl

